

## ZARZĄDZENIE

### REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 28 lipca 2026 r.

#### w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426 i 737) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2.1. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cisów pospolitych *Taxus baccata* w różnych fazach rozwojowych.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) występowanie licznej populacji cisa pospolitego *Taxus baccata*;
- 2) występowanie gatunków rzadkich i chronionych;
- 3) występowanie gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej – dzięcioł czarny *Dryocopus martius* i dzięcioł średni *Dendrocoptes medius* oraz na Czerwonej Liście Ptaków Polski – muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*;
- 4) występowanie gatunków bezkręgowców szczególnej troski (cenne przyrodniczo) – kołosz wielobarwny *Aculepeira ceropegia*, miedziak sosnowiec *Chalcophora mariana*, próchniczak czarniawy *Ocypus olens*, grzebyczak żółtawy *Ctenopus sulphureus*;
- 5) położenie rezerwatu na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Dębno.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Określenie działań ochronnych w rezerwacie z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Wprowadza się następujące wskazania wymagań ochrony przyrody koniecznych do uwzględnienia w ustaleniach planów ogólnych gminy Boleszkowice, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Boleszkowice, planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) w planach należy uwzględnić aktualny przebieg granicy rezerwatu;
- 2) na terenie rezerwatu należy utrzymać całość obszaru w formie terenu wyłączonego z możliwości wprowadzenia zmian w sposobie jego użytkowania i zagospodarowania.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska  
w Szczecinie

Sylwia Jurzyk - Nordlów  
/podpisano kwalifikowanym  
podpisem elektronicznym/

Załącznik nr 1 do zarządzenia  
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie  
w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”  
z dnia 28 lipca 2026 r.

**Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu.**

| Lp.                                     | Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Zagrożenia istniejące wewnętrzne</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 1.                                      | Wnikanie gatunków inwazyjnych, tj. robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> , niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> , czerecha amerykańska <i>Prunus serotina</i> , śnieguliczka biała <i>Symphoricarpos albus</i> , powojnik pnący <i>Clematis vitalba</i> , mahonia pospolita <i>Mahonia aquifolium</i> i klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> . | Usuwanie gatunków inwazyjnych z terenu rezerwatu (poza niecierpkem drobnokwiatowym ze względu na niską skuteczność działań eliminacyjnych).                                                                                                                                                                 |
| 2.                                      | Wnikanie rodzimych gatunków ekspansywnych, m.in. z rodzaju <i>Rubus</i> .                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Biorąc pod uwagę konieczność podejmowania działań ochronnych cisa pospolitego, brak możliwości całkowitej ich eliminacji.<br>Jednakże proponuje się takie sposoby realizacji zadań związanych z odślanianiem osobników cisa, aby zminimalizować wpływ zagrożenia i rozwój rodzimych gatunków ekspansywnych. |
| 3.                                      | Uszkodzenia mechaniczne cisa przez łamiące się drzewa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | W obrębie siedlisk leśnych, w jakich występuje cis w rezerwacie, brak możliwości przeciwdziałania uszkodzeniom mechanicznym.                                                                                                                                                                                |
| 4.                                      | Choroby grzybowe cisa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Z uwagi na niskie natężenie zagrożenia należy jedynie monitorować stan zdrowotny populacji cisa w rezerwacie.<br>W razie stwierdzenia znacznego nasilenia i rozwoju chorób grzybowych należy rozważyć aktywne zwalczanie patogenów grzybowych.                                                              |
| <b>Zagrożenia istniejące zewnętrzne</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 5.                                      | Antropopresja (użytkowanie dróg leśnych, obecność rozproszonych odpadów komunalnych).                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Brak możliwości całkowitej eliminacji.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 6.                                      | Odwodnienie istniejącymi rowami melioracyjnymi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Brak możliwości całkowitej eliminacji.<br>W razie stwierdzenia pogarszania się warunków siedliskowych i kondycji populacji cisa w rezerwacie zaplanować budowę zastawek na rowach odprowadzających wodę z rezerwatu lub odcinkowe zasypanie rowów.                                                          |
| 7.                                      | Przekształcenie roślinności przez gospodarkę leśną i zabiegi ochronne cisa (głównie: wprowadzanie do drzewostanu gatunków drzew obcych siedliskowo i geograficznie, tj. sosna                                                                                                                                                                                            | Biorąc pod uwagę konieczność podejmowania działań ochronnych cisa pospolitego, brak możliwości całkowitej eliminacji.<br>Proponuje się jednak takie sposoby realizacji zadań związanych z odślanianiem osobników cisa, aby                                                                                  |

| Lp.                                      | Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych                                                                                                                                                                                                                                  | Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych                                                                                                                   |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | pospolita <i>Pinus sylvestris</i> , świerk <i>Picea abies</i> , dagleżja zielona <i>Pseudotsuga menziesi</i> i modrzew <i>Larix</i> sp., uproszczenie struktury wiekowej i przestrzennej, prześwietlanie drzewostanów, usuwanie podszytu, naruszanie wierzchniej warstwy gleby oraz runa, ogrodzenie rezerwatu). | minimalizować wpływ zagrożenia.                                                                                                                                                           |
| <b>Zagrożenia potencjalne wewnętrzne</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                           |
| 8.                                       | Rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych i ekspansywnych.                                                                                                                                                                                                                                                     | Usuwanie gatunków obcych.                                                                                                                                                                 |
| 9.                                       | Rozwój chorób grzybiczych cisa.                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Monitoring stanu zdrowotnego populacji cisa pospolitego na terenie rezerwatu.                                                                                                             |
| 10.                                      | Wahania poziomu wód w rezerwacie (głównie obniżanie), w tym również spowodowane zmianą klimatu (susze), skutkujące zmianą składu gatunkowego oraz pogarszaniem stanu siedlisk przyrodniczych.                                                                                                                    | Brak możliwości przeciwdziałania zagrożeniu w granicach rezerwatu przyrody.<br>Prowadzenie regularnego monitoringu stanu siedlisk przyrodniczych oraz monitoring zmian stosunków wodnych. |
| <b>Zagrożenia potencjalne zewnętrzne</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                           |
| 11.                                      | Nie stwierdzono                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                           |

Załącznik nr 2 do zarządzenia  
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie  
w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”  
z dnia 28 lipca 2026 r.

**Działania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań**

| <b>Rodzaj działań ochronnych</b>                            | <b>Zakres działań ochronnych</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Lokalizacja działań ochronnych</b>                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Stopniowe, umiarkowane odślanianie egzemplarzy cisa.        | Usuwanie drzew z dolnego piętra, silnie zacieniających osobniki cisa pospolitego. Usunąć młode drzewa i krzewy przygłuszające siewki i osobniki młodociane cisów. Proponuje się jednak nie usuwać wszystkich młodych drzew i krzewów liściastych gatunków rodzimych, zwłaszcza tych rosnących w oddaleniu od osobników cisa, aby ograniczać rozwój gatunków niepożądanych. Powstałą biomasę należy usunąć z obszaru rezerwatu przyrody wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w pryzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo. Prowadzenie prac powinno odbywać się poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 15 października.<br>Realizować w terminie i z częstotliwością zależną od potrzeb.           | Cały obszar rezerwatu.                                                                                                                           |
| Usuwanie robinii akacjowej.                                 | Przeprowadzić całkowite usunięcie osobników robinii akacjowej w warstwie podszytu z pozostawieniem dorosłych osobników oraz rodzimych gatunków liściastych, przy czym nie prowadzić do jednorazowego usuwania podszytu na dużych powierzchniach, w celu ograniczenia wkraczania gatunków niepożądanych.<br>Powstałe luki w podszycie należy pozostawić do naturalnej sukcesji cisa oraz gatunków rodzimych.<br>Powstałą biomasę należy usuwać z obszaru rezerwatu przyrody wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w pryzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo. Prace powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 15 października.<br>Zabiegi realizować w zależności od potrzeb. | Cały obszar rezerwatu, ze szczególnym uwzględnieniem zidentyfikowanych w rezerwacie zbiorowisk robinii akacjowej w wydz. 487 m, n oraz 486 r, x. |
| Usuwanie pozostałych gatunków obcych.                       | Usuwanie gatunków obcych: śnieguliczka biała, mahonia pospolita i powojnik pnący.<br>Zabiegi realizować w zależności od potrzeb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Cały obszar rezerwatu.                                                                                                                           |
| Utrzymanie sprawności technicznej ogrodzenia rezerwatu.     | Utrzymywanie w ciągłej sprawności ogrodzenia rezerwatu. W miarę możliwości, przy odnawianiu ogrodzenia dostosować jego przebieg do granicy rezerwatu.<br>Działania realizować w zależności od potrzeb.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Cały obszar rezerwatu.                                                                                                                           |
| Monitoring pojawiania się szkodników owadzych i grzybowych. | Kontrola pojawu szkodników owadzych i grzybowych mogących powodować szkody w populacji cisa pospolitego.<br>Kontrole prowadzić raz na 3 lata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Cały obszar rezerwatu.                                                                                                                           |
| Modyfikacja składu gatunkowego drzewostanów.                | Korygowanie cięciami pielęgnacyjnymi składu gatunkowego drzewostanów w kierunku ograniczania niekorzystnego oddziaływania sosny na siedliska leśne. Powstałą biomasę należy usuwać z obszaru rezerwatu przyrody wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w pryzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo. Prace powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Cały obszar rezerwatu.                                                                                                                           |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                  |                        |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
|                                       | od 1 marca do 15 października.<br>Realizować w terminie i z częstotliwości zależną od potrzeb.                                                                                                                                   |                        |
| Monitoring populacji cisa pospolitego | Kompleksowy monitoring populacji cisa pospolitego wraz z policzeniem wszystkich osobników 3-4 letnich i oceną warunków siedliskowych (m.in. stosunków wodnych). Monitoring przeprowadzić dwukrotnie w ciągu obowiązywania planu. | Cały obszar rezerwatu. |
| Utrzymanie czystości.                 | Zbiórka odpadów z miejsc ich nagromadzenia oraz wywóz poza obszar rezerwatu – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.                                                                                                | Cały obszar rezerwatu. |
| Oznakowanie rezerwatu.                | Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) i ewentualna wymiana istniejącego oznakowania rezerwatu (tablic urzędowych, regulaminowych i informacyjnych) w terminie zależnym od potrzeb.                                     | Granice rezerwatu.     |
| Kontrole w rezerwacie.                | Regularne kontrole pracowników Lasów Państwowych/służb ochrony przyrody obszaru rezerwatu.                                                                                                                                       | Cały obszar rezerwatu. |

## Uzasadnienie

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r., poz. 13 z późn. zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie ustanawia dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie” plan ochrony, sporządzany zgodnie z art. 18 i 20 tej ustawy. Projekt planu sporządza się uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794). Plan ochrony rezerwatu sporządza się na okres 20 lat. Plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o których mowa w art. 28 ustawy o ochronie przyrody, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o których mowa w art. 29 tejże ustawy. Rezerwat przyrody „Cisy Boleszkowickie” zlokalizowany jest poza granicami obszarów Natura 2000.

Rezerwat przyrody „Cisy Boleszkowickie” funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r. poz. 4287). Rezerwat posiada powierzchnię 9,38 ha, położony jest w gminie Boleszkowice, w powiecie myśliborskim, na terenie województwa zachodniopomorskiego. W całości są to grunty Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Dębno. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata* w różnych fazach rozwojowych.

Dokumentacją wyjściową dla opracowania przedmiotowego projektu zarządzenia było opracowanie pt. „Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie” (Klub przyrodników, Owczary 2024). W ramach prac nad planem ochrony przeprowadzono analizę zagrożeń rezerwatu, zarówno w odniesieniu do całości przyrody, jak i poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ na naturalne procesy przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów, różnorodność ekosystemową i krajobrazową, przyrodę nieożywioną oraz krajobraz. W granicach rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie” występują wyłącznie ekosystemy łądowe: leśne i punktowo łąkowe. Prawie wszystkie zbiorowiska leśne, stwierdzone w obrębie badanego terenu posiadają cechy siedliska przyrodniczego o kodzie 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*). W całości są to fitocenozy silnie przekształcone przez gospodarkę leśną, a określenie ich przynależności fitytosocjologicznej jest trudne. Wszystkie one występują na siedlisku grądów subatlantyckich i częściowo noszą jeszcze cechy tych zbiorowisk roślinnych. W związku z tym zdecydowano się określić je jako zbiorowiska zastępcze grądu. Niewielką część rezerwatu (2%) pokrywają siedliska nieleśne, reprezentowane praktycznie tylko przez traworośla z dominacją trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigejos*.

Najcenniejszym elementem flory rezerwatu jest jego główny przedmiot ochrony, czyli populacja cisa pospolitego. W trakcie badań terenowych w 2024 r. stwierdzono bardzo liczną populację tego gatunku w obrębie badanego rezerwatu - stwierdzono występowanie 439 osobników cisa (liczono osobniki od 20 cm wysokości i 1 cm średnicy pnia).

Cis w rezerwacie występuje we wszystkich warstwach roślinności, zarówno w runie (w postaci siewek i osobników młodocianych), w warstwie krzewów, jak i w najniższej warstwie drzewostanu (osobniki w przedziale wysokościowym 5-11 m). Największą liczbę osobników odnotowano w zachodniej części rezerwatu, gdzie cis występuje w intensywniej koncentracji. Stwierdzono tu liczne, dobrze rozrośnięte i pozbawione oznak chorobowych dojrzałe osobniki w wieku ponad 100 lat, liczne osobniki młode (do 1 m wysokości) oraz skupiska siewek. Znaczne ilości cisa stwierdzono również w części środkowej rezerwatu. Zaobserwowano tu liczne dojrzałe osobniki (również w wieku > 100 lat), zazwyczaj występujące jednak pojedynczo lub w luźnych skupiskach po kilka do kilkunastu osobników. Najliczniejsze skupiska odnotowano w najwilgotniejszych fragmentach części środkowej rezerwatu, odpowiadających potencjalnym grądom niskim

lub przesuszonym łęgom. Najmniej osobników cisa odnotowano w części wschodniej. Stwierdzono tu występowanie kilku osobników dojrziałych oraz liczne siewki.

Jednym z podstawowych zagrożeń rezerwatu jest masowe wnikanie gatunków inwazyjnych, tj. robinii akacjowej, niecierpka drobnokwiatowego, czeremchy amerykańskiej, śnieguliczki białej, powojnika pnącego, mahonii pospolitej i klonu jesionolistnego, które pojawiają się w obrębie całego obiektu, we wszystkich warstwach roślinności.

Oprócz wnikania gatunków inwazyjnych, zaburzenie siedlisk rezerwatu wpływa również na ekspansję niepożądanych gatunków rodzimych. Przede wszystkim są to gatunki ruderalne i porębowe, pojawiające się, np. na skutek znacznego prześwietlenia drzewostanów. Mowa tu o m.in. gatunkach z rodzaju jeżyna *Rubus* sp. Dodatkowym zagrożeniem dla populacji cisa są mechaniczne uszkodzenia osobników spowodowane przez łamiące się drzewa. Niewielkie znaczenie jako czynnik bezpośredni mają również choroby grzybowe.

Do zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych zaliczono antropopresję, odwodnienie rezerwatu istniejącymi rowami melioracyjnymi oraz poprzez powszechny spadek wód gruntowych. Znaczenie mają również dotychczasowe przekształcenia roślinności powodowane gospodarką leśną i zabiegami jakie były prowadzone w celu ochrony populacji cisa. Istotne jest również rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych i ekspansyjnych oraz postępujący rozwój chorób grzybiczych cisa.

Głównym celem ochrony w rezerwacie niezmiennie pozostaje populacja cisa pospolitego, dlatego mimo zaobserwowanych niezamierzonych, lokalnych skutków ubocznych związanych z prowadzonymi działaniami ochronnymi w rezerwacie, uznano za zasadne ich dalsze kontynuowanie. Sposób prowadzenia tych działań określono poniżej - stanowią one kontynuację dotychczasowych zabiegów, prowadzonych w zbliżonym kształcie, zakresie i lokalizacji. Należy kontynuować stopniowe odsłanianie cisów poprzez usuwanie drzew z dolnego piętra, silnie je zacinających, jednak nie usuwając od razu wszystkich młodych drzew i krzewów liściastych gatunków rodzimych, zwłaszcza tych rosnących w oddaleniu od osobników cisa, aby ograniczyć rozwój gatunków niepożądanych.

Należy całkowicie usunąć podszyt z robinią akacją, a także usuwać inne gatunki obce z obszaru całego rezerwatu. Należy także utrzymać w dobrym stanie technicznym istniejące ogrodzenia rezerwatu. Planuje się również prowadzić monitoring szkodników owadzych i grzybowych mogących powodować szkody w populacji cisa pospolitego. Dwukrotnie w ciągu obowiązywania planu, tj. raz na 10 lat konieczne jest również przeprowadzenie monitoringu populacji cisa pospolitego. Powinno się również wprowadzić modyfikację składu gatunkowego drzewostanów poprzez korygowanie cięciami pielęgnacyjnymi w kierunku ograniczania niekorzystnego oddziaływania sosny na siedliska leśne, a także utrzymywanie czystości poprzez zbiórkę odpadów z miejsc ich nagromadzenia oraz ich wywóz poza obszar rezerwatu.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych do celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, sportowych oraz amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Do celów naukowych cały obszar rezerwatu może być udostępniony wyłącznie na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie określającego zakres i zasady prowadzenia badań, pod warunkiem, że badania nie spowodują negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu. Nie wskazuje się miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie. Nie wyznacza się również obszarów, w których można polować oraz miejsc wprowadzania psów ze względu na możliwość płoszenia i niepokojenia zwierząt.

Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań ochronnych jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie w porozumieniu i ze wsparciem zarządcy gruntów, tj. Nadleśnictwa Dębno. Środki finansowe za realizację działań ochronnych można pozyskać z funduszy wspierających ochronę przyrody, w związku z czym wysokość dofinansowania będzie decydować o zakresie i terminie realizacji zaplanowanych

działań. Zatwierdzony plan ochrony będzie stanowił podstawę merytoryczną i formalną do aplikowania o środki finansowe do funduszy wspierających czynną ochronę przyrody.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dnia 24 lutego 2026 r. Zostały zgłoszone następujące uwagi:

1. *Należy rozważyć wprowadzenie warunków realizacji niektórych działań (usuwanie robinii akacjowej, odslanianie cisa, modyfikacja składu gatunkowego) takich jak: nieusuwanie podszytu na dużych powierzchniach, aby ograniczyć możliwość wkraczania gatunków niepożądanych, prowadzenie prac poza okresem od dnia 1 marca do dnia 15 października, usuwanie z obszaru rezerwatu biomasy powstałej w wyniku prac.*

Zgodnie z uwagą doprecyzowano niektóre działania, takie jak: nieusuwanie podszytu na dużych powierzchniach, aby ograniczyć możliwość wkraczania gatunków niepożądanych, prowadzenie prac poza okresem od dnia 1 marca do dnia 15 października, usuwanie z obszaru rezerwatu biomasy powstałej w wyniku zrealizowanych działań.

2. *Wśród istniejących zagrożeń wymieniono „odwodnienie” i dla tego zagrożenia nie zaplanowano żadnych działań. Jeśli nie mają Państwo wystarczającej wiedzy nt. potencjalnych miejsc lokalizacji zastawek na rowach odprowadzających wodę z rezerwatu, proponuję wprowadzić następujący zakres do działania dot. monitoringu populacji cisa pospolitego: „Kompleksowy monitoring cisa pospolitego wraz z policzeniem wszystkich występujących w rezerwacie osobników i ocena warunków siedliskowych (m.in. stosunków wodnych). Monitoring przeprowadzić dwukrotnie w ciągu obowiązywania planu.”.*

Uwagę uwzględniono poprzez dodanie do zakresu działania ochronnego dot. monitoringu cisa pospolitego: „Kompleksowy monitoring cisa pospolitego wraz z policzeniem wszystkich występujących w rezerwacie osobników i ocena warunków siedliskowych (m.in. stosunków wodnych). Monitoring przeprowadzić dwukrotnie w ciągu obowiązywania planu.”

3. *Z uwagi na objęcie działaniami całego rezerwatu nie ma potrzeby dookreślenia lokalizacji działań poprzez załącznik mapowy – należy z niego zrezygnować, usuwając także §5 ust. 2 zarządzenia.*

Uwagę uwzględniono poprzez usunięcie załącznika mapowego, a także §5 ust. 2 zarządzenia.

Dodatkowo zwrócono uwagę na potrzebę zawarcia porozumienia z Nadleśnictwem Dębno ws. realizacji działań na obszarze rezerwatu. Porozumienie winno zawierać zapis dotyczący informowania RDOŚ o prowadzonych przez Nadleśnictwo działaniach, tak aby RDOŚ dysponował bieżącą informacją nt. prowadzonych na obszarze rezerwatu zadań.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zawarł w dniu 23 listopada 2009 r. porozumienie z Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie dotyczące wzajemnej współpracy w kwestiach, m.in. realizacji planów ochrony dla rezerwatów przyrody i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Realizując zapisy porozumienia, jednostki Lasów Państwowych składają coroczne sprawozdania dotyczące działań w rezerwach przyrody. Porozumienie z RDLP Szczecin, jak również porozumienia z innymi regionalnymi dyrekcjami lasów państwowych są na bieżąco aktualizowane.

Zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu ochrony zapewnił udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) poprzez wydanie:

- 1) obwieszczenia RDOŚ w Szczecinie z dnia 15 września 2023 r., znak: WOPN.6202.18.2023.MKP o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu ochrony - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Kurier Szczeciński z dnia 15 września 2023 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 15 września 2023 r. do dnia 15 listopada 2023 r. oraz przesłanie obwieszczenia do właściwych miejscowo: Nadleśnictwa Dębno, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, Urzędu Gminy Boleszkowice oraz Starostwa Powiatowego w Myśliborzu z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni. Odnosnie zamierzenia nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.
- 2) obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2026 r. w sprawie możliwości zapoznania się z projektem planu ochrony oraz możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag – podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Gazeta Wyborcza z dnia 31 marca 2026 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 31 marca do dnia 27 kwietnia 2026 r. oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Nadleśnictwa Dębno, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, Urzędu Gminy Boleszkowice oraz Starostwa Powiatowego w Myśliborzu, z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni.

W trakcie konsultacji wniesiono następujące uwagi i wnioski przez Nadleśnictwo Dębno (pismo z dnia 23 kwietnia 2026 r., znak: ZG.7212.1.12026) oraz Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Szczecinie (pismo z dnia 27 kwietnia 2026 r., znak: ZO.7212.13.2026). Uwagi rozpatrzono w następujący sposób:

| Lp. | Podmiot zgłaszający | Treść uwagi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Sposób rozpatrzenia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Nadleśnictwo Dębno  | Aktualizacja i korekta granic rezerwatu (§ 6 pkt 1):<br>W projekcie planu (§ 6 pkt 1) wskazano na potrzebę uwzględnienia aktualnego przebiegu granicy rezerwatu. Wydaje się jednak zasadne, aby zapis ten doprecyzować poprzez odwołanie się do przebiegu zweryfikowanego aktualnymi pomiarami GPS. Obecne granice projektowe znacząco odbiegają od stanu rzeczywistego w terenie.                                           | <i>Uwagi nie uwzględniono. Granice rezerwatu przyrody zostały szczegółowo opisane w akcie prawnym, jakim jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Cisy Boleszkowickie”.</i>                                                                                                                                                                                                                                         |
| 2.  | Nadleśnictwo Dębno  | Zmiana sposobu postępowania z biomasą (Załącznik nr 2):<br>Projekt dokumentu przewiduje usuwanie biomasy powstałej w wyniku zabiegów ochronnych. W naszej ocenie, w przypadku konieczności uprzątnięcia jej poza teren rezerwatu, celowe jest wprowadzenie zapisu, że usunięcie biomasy będzie odbywało się wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w przyzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo. | <i>Uwagę uwzględniono poprzez skorygowanie zapisów dotyczących postępowania z biomasą. Do opisu działania dodano zapis o brzmieniu: „(...) Powstałą biomasę należy usunąć z obszaru rezerwatu przyrody wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w przyzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo. Powstałą biomasę należy usuwać z obszaru rezerwatu przyrody wyłącznie narzędziami ręcznymi, a materiał zostanie ułożony w przyzmy w miejscach wskazanych przez Nadleśnictwo (...)”.</i> |
| 3.  | Nadleśnictwo Dębno  | Promowanie naturalnej sukcesji:<br>W odniesieniu do działań ochronnych sugerujemy, aby powstałe po wycinkach luki pozostawić do naturalnej sukcesji cisa oraz                                                                                                                                                                                                                                                                | <i>Uwagę uwzględniono poprzez skorygowanie zapisu w działaniach ochronnych. Zapis przyjął brzmienie: „(...) Powstałe luki w podszycie należy pozostawić do naturalnej sukcesji cisa oraz gatunków rodzimych (...)”.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|    |                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |                                                    | gatunków rodzimych. Działania w tych miejscach powinny być ograniczane jedynie do niezbędnej pielęgnacji, która umożliwi rozwój naturalnych odnowień.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 4. | Nadleśnictwo Dębno                                 | <p>Optimalizacja parametrów monitoringu (Załącznik nr 2, poz. „Monitoring populacji”):</p> <p>Projekt zakłada prowadzenie kompleksowego monitoringu z policzeniem wszystkich osobników cisa. Dla większej przejrzystości i realności tego zadania należy określić realne parametry monitoringu, uwzględniając techniczny brak możliwości policzenia wszystkich nalotów rocznych i dwuletnich. Jako rozwiązanie optymalne proponujemy skupienie się na pomiarach osobników 3-4 letnich.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <i>Uwagę uwzględniono poprzez korektę zapisów dotyczących monitoringu populacji cisa, polegającą na wprowadzeniu obowiązku kontroli osobników 3–4-letnich oraz rezygnacji z kontroli wszystkich osobników tego gatunku.</i>                                                                                                                                                                                                                                             |
| 5. | Nadleśnictwo Dębno                                 | <p>Uzupełnienie identyfikacji zagrożeń i sposobów ich eliminacji (Załącznik nr 1, pkt 3):</p> <p>W opisie zagrożeń (Załącznik nr 1, poz. 3) wskazano na uszkodzenia mechaniczne cisa przez łamiące się drzewa, przy jednoczesnym stwierdzeniu braku możliwości przeciwdziałania. Wnioskujemy o zmianę tego zapisu poprzez dodanie możliwości wyznaczania i usuwania (ścinki), w porozumieniu z RDOŚ, drzew pochylonych oraz zawieszonych. Drzewa te, zgodnie z Instrukcją BHP w lasach, stanowią „drzewa niebezpieczne” i zagrażają osobom przebywającym w rezerwacie, a także stanowią bezpośrednie zagrożenie dla sprawności technicznej ogrodzeń i cennych egzemplarzy cisa. Ze względów przyrodniczych, drzewa te po wycięciu muszą zostać pozostawione w granicach rezerwatu do ich naturalnego rozkładu, co łączy wymogi bezpieczeństwa (BHP) z dbałością o zachowanie martwego drewna w ekosystemie.</p> | <i>Uwagi nie uwzględniono. Wycinka drzew i/lub ich konarów bądź gałęzi, w celu eliminacji zagrożenia życia, zdrowia i mienia na obszarze rezerwatu przyrody jest możliwa w oparciu o art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.). Zgodnie z ww. przepisem, zakazy obowiązujące w rezerwatach nie dotyczą prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym.</i> |
| 6. | Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie | W załączniku nr 2 prosimy o uwzględnienie w zakresie działań ochronnych możliwości wyznaczania oraz usuwania – w porozumieniu z RDOŚ – drzew pochylonych, zawieszonych lub w inny sposób stwarzających bezpośrednie zagrożenie. Działania te są niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających w rezerwacie oraz jego bezpośrednim otoczeniu, a także mają na celu ochronę populacji cisów przed uszkodzeniami mechanicznymi oraz utrzymanie sprawności technicznej ogrodzenia. Proponowany zapis stanowi bezpośrednią odpowiedź na zagrożenia wewnętrzne zidentyfikowane w                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <i>Jw.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|    |                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                         |
|----|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |                                                    | załączniku nr 1, gdzie wskazano na ryzyko uszkodzeń mechanicznych cisa spowodowanych łamiącymi się drzewami.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                         |
| 7. | Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie | W załączniku nr 2, w kolumnie Rodzaj działań ochronnych (dotyczącej usuwania robinii akacjowej oraz usuwania pozostałych gatunków obcych) prosimy o przeredagowanie zapisu z: „zabiegi powtarzać co 5 lat do momentu ustąpienia zagrożenia” na: „zabiegi realizować w zależności od potrzeb”. Zmiana ta jest niezbędna w celu zapewnienia elastyczności prowadzenia prac w rezerwacie, co umożliwi każdorazową reakcję na aktualną dynamikę wzrostu populacji gatunków obcych. Pozwoli to na skuteczniejszą ochronę cisów niż w przypadku sztywno określonych ram czasowych. Ponadto, proponowana zmiana zwiększy szanse na pozyskanie środków finansowych z projektów zewnętrznych. | <i>Wniosek uwzględniono. W załączniku nr 2 skorygowano zapis dotyczący usuwania robinii akacjowej oraz pozostałych gatunków obcych.</i> |

Jednocześnie tut. Organ, w ramach autokorekty, dokonał zmian polegających na usunięciu z załącznika nr 1 zagrożenia potencjalnego zewnętrznego o treści: „Dalsze przesychanie siedlisk, prowadzące do pogorszenia warunków występowania cisa pospolitego”, ponieważ w rzeczywistości stanowi ono zagrożenie istniejące, które zostało już wyszczególnione w tabeli zagrożeń. Ponadto, w celu eliminacji zagrożenia istniejącego związanego z odwodnieniem powodowanym przez istniejące rowy melioracyjne, uzupełniono katalog sposobów jego eliminacji o działanie polegające na „odcinkowym zasypyaniu rowów”. Rozwiązanie to należy do najmniej kosztownych, a jednocześnie w wielu przypadkach znajduje skuteczne zastosowanie.

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pismem z dnia 31 marca 2026 r., znak: WNR.6202.2.2026.RM.3 przekazano do zaopiniowania projekt zarządzenia Radzie Gminy Boleszkowice. Rada Gminy Boleszkowice zaopiniowała pozytywnie projekt ww. zarządzenia pismem znak: OŚGN.OP.6120.4.2026 z dnia 07 kwietnia 2026 r.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) został uzgodniony poprzez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem znak: P-1.0522.27.2026.KD z dnia 24 lipca 2026 r.